

Tóth Péter

Megújulhat-e egy farizeusi közösség?

1Sam5.1-12

Az ÚR ládája hét hónapig volt a filiszteusok földjén. 1Sám. 6,1

7 hónap telik el Isten nyilvánvaló jelei figyelmen kívül hagyásával, megtérés nélkül. Egyéni életünkben ennyi időt áldások nélkül tölteni, arra azt mondom, feleslegesen sok. Belegondoltam azonban, és itt a történetben egy kicsit más történik.

A filiszteusok politikai győzelmet arattak egy csata megnyerésével, amelyben a frigyládát is, mint harci zsákmányt, a magukévá tették. A filiszteusok számára az istenség egy szobor volt, egy tárgy, amit lehetett hozni, vinni, le és feltenni, és aminek a birtoklása szerencsét hozott nekik. Az Egyedüli Isten Ládáját is ekként tekintették. Azt is mondani kell, hogy ez a hit nem egyszerűen egyéni hit volt, hanem a nép hagyományaiban, vezetőinek, bölcs véneinek hitén és nyilatkozatán nyugodott. Ma azt mondanám, nem egyéni szemlélet volt ez, hanem egy nép és egy képviselő bizottság kollektív szemlélete volt. És a tapasztalataim alapján azt kell megállapítsam, egy bizottságnak nem egyszerű egy feltételezett többségi vélemény ellen mozdulnia. Tapasztaltam, hogy előfordulhat, hogy míg egyes bizottsági tagok véleménye „A”, addig egy bizottsági szavazás „B” eredményt is hozhat.

Történetünkben egy egész közösségnek kell kimondania, hogy a háborúban legyőzött Izraelnek az Istene fölötté áll a filiszteus nemzeti istennek, és ha Izraelt le is győzték, annak Istenét nem, nem rakták zsebre, nem bánhatnak vele a saját istenüknél megszokott módon.

Akkor hívták a filiszteusok a papokat és a jósokat, és megkérdezték: Mit tegyünk az ÚR ládjával? Mondjátok meg, hogyan juttassuk vissza a helyére? Az ÚR ládája hét hónapig volt a filiszteusok földjén. 1Sám. 6,2

Akik megtehetik, hogy hívassák a papokat és jósokat, az csak egy előjárói kör, egyfajta vének tanácsa lehet. És ezek ezt kérdezik: Mit tegyünk az Úr ládjával. Nem véletlenül közeli a pünkösdi felkiáltás: Akkor mit tegyünk, atyámfiai, férfiak?

Az, hogy legalább esélyt adnak arra, hogy a történések nem véletlenek, hanem Izrael Istene áll a Dágón templomában történtek és a megbetegedések mögött, ez egy olyan fontos és lényegi kérdés, hogy nyugodtan nevezhetjük a megtérés döntésének azt, amit a filiszteusok közösségének itt meg kellett hozni.

Mármost hangozzék így a mai fő kérdés: Sok-e 7 hónap egy közösség, vagy mondhatnám egy szervezet megújulásához?

Azt kell mondjam: 7 hónap elképzelhetetlenül kevés idő egy közösség megújulásához. Ha egy közösség 7 hónap alatt meg tud újulni, az a közösség a rugalmasság, a politikamentesség, a bennfentesmentesség rekordszintjét éli meg. Ezt kell mondjam, mert Jézus farizeusoknak adott válasza van a túloldalon: *Aki pedig óbort ivott, az nem akar újat, mert ezt mondja: Az óbor a jó.” Lk. 5,39*

Nagyon jelentős aktuális dilemmát érinti ez a kérdés: Meg tud-e újulni, és ha igen, hogyan, egy farizeusi viselkedésmintákat mutató vallásos közösség?

Az Úr Jézus régi posztó + új folt és régi tömlő + új bor példázata, valamint fenti szavai szerintem a sokkoló „nem” választ adják. A Jubileumi Kommentár árnyalja, a „kizárólag a Lélek erejével” választ adja – de nem világos, közösségi vagy egyéni döntést tekint.

A Tarsuszi Saul, és Nikodémus esete azt mutatja, hogy farizeus *egyén* életében lehetséges a megújulás. Isten igenis tud olyan helyzetet teremteni, amikor a megfelelő magok megfelelő talajra találnak, tud növekedést adni. A farizeus viselkedésmintákat mutató *egyén* számára a megtérés gyakorlati, tapasztalati lehetőség.

Jézus fenti szavai azonban a farizeusokra, többesszámban, mint közösségre vonatkoznak. És itt Jézus szavait nem tudom másképpen értelmezni, mint hogy *Ő nem tartja lehetségesnek egy farizeusi közösség megújulását.*

Hát... ez sokkoló hír.

Nem is nyugszom bele. Keresek példa történetet a Bibliában, ami ellent mond ennek.... Eddig még nem találtam.

Ha kedves olvasó tudsz ilyet, kérlek jelezd nekem emailben (tothp@tavasz56.hu).

Megtörténhet, hogy lehetségesnek látunk valamit a közösség egy-egy tagjának az életében, de nem látjuk azt lehetségesnek az egész közösség életében?

Nagy úr a közösségi nyomás. Viselkedésünkre, véleményünkre nagyon sokszor döntő hatással van az, hogy a többiek mit tesznek, mondanak. Pontosabban az, amit *gondolunk* a többiek életéről, véleményéről.

Még ha egy közösség *többségének* változott is a véleménye valamivel kapcsolatban, ha ezt egymásról nem tudják, akkor mindenki a többiekről alkotott korábbi feltételezéséhez igazodik, és a közösségi vélemény így a korábbi lesz.

Talán a döntések felelősségének elmosódásával is kapcsolatban van ez. Egy jól összeszokott és összetartó csoportban – ilyen lehet például egy gyülekezeti előljáróság, vagy egy bizottsági csoport – ugyanis az egyéni felelősség és a csoportfelelősség könnyen összemosódik. Ha pedig ez előfordul, kritikussá válik a vélemény változtatás. Ha ugyanis hangot adok az egyéni véleményem változásának, azzal úgy érzem – és a csoport is úgy érzi – magát a csoportot is tévedéssel vádoltam meg.

Minél összeszokottabb, minél zártabb és minél nagyobb multú egy közösség, annál nehezebb a véleménye változtatása. A *farizeusi közösséget* pedig a kötelező összetartás, a származás alapú bennfentesség és az önigazság – vagyis kívülről nem vitatható igazság – prototípusának látom a Bibliában.

Ezen kívül a farizeusi közösség a Szentlélek szabadságát nem engedheti maga közé, hiszen ha tenné, már nem lenne farizeusi. A Jubileumi kommentár fent idézett gondolatát is ekként tudom ide illeszteni.

A fentiek alapján nem csodálkoznék, ha – bármilyen meglepő is a kategorikus kijelentés, hogy *egy farizeusi közösség nem tud megújulni* – nem csodálkoznék, ha nem találnánk példát sem a Bibliában, sem a történelemben arra, hogy egy ilyen közösség közösségileg megújuljon.

Olyanról tudok, hogy egy kisebbség nem tud azonosulni a hivatalos (többségi) iránnyal, leszakad, és születik egy megújult közösség. Ilyen volt például a reformáció, és sok mai gyülekezetplántálás is lehet ilyen. De ott nem a régi újul meg.

Olyanról is tudok, hogy a nem demokratikus (hanem például születési) alapon trónra lépő vezető – a Bibliában például egy király – gonosz apja ellenére az istenfélő király útját választja, és az általa vezetett közösség megújul. Ilyen megújulásról tudunk például Jósiás király idejében. De ezt mintegy a közösségen kívülről érkező vezető esetének látom, ez nem közösségi, nem belülről induló megújulás.

A mai vezetőválasztási rendszer azonban nem születési alapú, és nem is kívülről ránk kényszerített. A királyok kora után, a fogság utántól, egészen napjainkig demokratikus (lehet teokratikusnak címkézett, de Isten vezetését a többségnek kell akként látnia), tehát demokratikus a vezetőválasztási rend. Demokratikus rendszerben a közösség (delegáltak, választási bizottság, előljárók. stb) választ vezetőt. Jó eséllyel pedig olyan vezetőt választ, aki mellett biztosítva látja a közösség hosszú távú, zavartalan életét. De persze lehet, hogy téved a közösség, és a választott vezető nem tartja tiszteletben a választói hagyományait és nyugalmát, éppen megújítani akar. Egy hosszútávú stabilitásra törekvő (földi) közösség, különösen is egy (hatalmát féltő) bennfentes vezetőségi kör ezt nem engedheti meg magának. Nincs azonban világvége, mert aki kinevez, annak van hatalma vissza is

hívni a vezetőt. A közösség (bennfentes kör), ha úgy látja, tévedett, egyszerűen visszavonja a megbízást (persze nem feltétlenül így fogja címkézni).

Szívesen hinném, hogy az itt fent leírt csak egy – esetleg jól hangzó – elmélet, de a gyakorlat más. Ahhoz azonban látnom kellene eseteket a bibliában vagy a történelemben, és persze Jézus fent idézett szavait is újra kellene értelmezni.

Akkor hogyan értékeljem a tárgyi történetünkben, hogy a filiszteusok 7 hónap tapasztalás után – ha úgy tetszik – közleményben jelentetik meg Izrael Istenével kapcsolatos új felismeréseiket? Kénytelen vagyok azt mondani, hogy a filiszteusok népe mentes volt a farizeusi viselkedésmintáktól. Nem kötötte őket olyan közösségi kötelék, mint a zsidó farizeusokat a valahogyan magyarázott megváltoztathatatlan (merthogy múlt) hagyományaik.

Később, a történelem folyamán, kiemelten a reformáció idején, de jöhetnek egészen a mai napig is, sajnos nem látok példát farizeusi közösség, mint közösség megtérésére.

Egy kicsit még reménykedek, hátha csak a hézagos, felületes ismereteim miatt van így.

2009-11-14

forrás: www.tavasza56.hu/tp